

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	340
Land:	Syrien
Kilde:	Syria – no spite for the millions displaced by the conflict.
Titel:	Syria: Pass og identitetsdokumenter.
Udgivet:	21. juni 2013
Optaget på baggrundsmaterialet:	10. september 2013

Temanotat

Syria: Pass og identitetsdokumenter

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Justis- og beredskapsdepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver.

Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

Opplysningene som blir lagt fram i rapportene og temanotatene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos rapporter og temanotater er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som rapportene omhandler.

© Landinfo 2013

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgata 33 A

Postboks 8108 Dep

N-0032 Oslo

Tel: 23 30 94 70

Fax: 23 30 90 00

E-post: landinfo@landinfo.no

www.landinfo.no

Temanotat Syria: Pass og identitetsdokumenter

SUMMARY

Before the outbreak of the civil war in 2011, Syria had a functioning population registry covering all citizens. Official identity documents and passports were issued on request after checking applications against information contained in the population registry and other identity documents possessed by the applicants. As a result of the civil war, public institutions responsible for issuing identity documents have ceased to function in parts of the country now controlled by various armed rebel groups. In government controlled areas it is still possible to have identity documents issued. According to some sources, the Syrian government is running out of new passports, since they are produced in France and withheld because of the EU boycott against Syria. Some Syrian embassies have apparently stopped issuing new passports. Some embassies extend the validity of existing passports. In 2011 it became possible for stateless Kurds registered as foreigners (*ajanib*) to apply for the Syrian nationality. An estimated 100 000 took advantage of this opportunity. The civil war may have affected the government's ability to prevent irregularities related to the issuing of identity documents.

SAMMENDRAG

Før borgerkrigen som brøt ut i 2011 hadde Syria et fungerende folkeregister som omfattet alle statsborgere. Offentlige identitetsdokumenter og pass ble utstedt etter søknad og kontroll av underlagsdokumenter og folkeregistrerte opplysninger. Borgerkrigen i landet har ført til at offentlige kontorer som utsteder identitetsdokumenter og pass har sluttet å fungere i de delene av landet som nå kontrolleres av ulike opprørsgrupper, men det er fremdeles mulig å få utstedt identitetsdokumenter i regjeringskontrollerte områder. Enkelte kilder opplyser at myndighetene har begrenset tilgang til nye pass, da disse produseres i Frankrike og omfattes av EUs boikott mot Syria. Flere syriske ambassader i utlandet har tilsynelatende sluttet å utstede nye pass. Enkelte ambassader forlenger gyldighetstiden til pass som har gått ut. I 2011 fikk statsløse kurdere i Syria registrert som utlendinger (*ajanib*) anledning til å søke om statsborgerskap. Anslagsvis 100 000 har benyttet denne muligheten. Borgerkrigen kan ha medvirket til at kontrollrutinene rundt utstedelser og fornyelser av offentlige dokumenter har blitt svekket.

INNHold

1. Innledning	5
2. Pass og identitetsdokumenter – Formelle prosedyrer	5
2.1 Pass	5
2.2 ID-kort	6
2.3 Fødselsattester, ekteskapsattester og utskrift av folkeregistrerte opplysninger	7
2.4 Militærbok og militært ID-kort.....	7
3. Pass og identitetsdokumenter – endringer som følge av borgerkrigen i Syria.....	8
3.1 Regjeringskontrollerte områder, våren 2013	8
3.2 Områder utenfor regjeringens kontroll, våren 2013	9
3.3 Dokumenter utstedt av opposisjonelle grupper	10
3.3.1 <i>Ambassader overtatt av opposisjonen.....</i>	<i>10</i>
3.3.2 <i>Stempling i pass ved grenseoverganger kontrollert av opposisjonen</i>	<i>10</i>
3.4 Søknad om pass i Syria.....	11
3.5 Søknad om pass fra utlandet.....	11
4. Statsløse kurdere	12
5. Falske dokumenter og ekte dokumenter utstedt på falske premisser eller med gale personopplysninger.....	13
6. Referanser.....	15

1. INNLEDNING

I dette temanotatet omtales de viktigste offisielle syriske identitetsdokumentene og prosedyrene for hvordan disse anskaffes. Notatet bygger til dels på opplysninger samlet inn i forbindelse med en informasjonsinnhentingsreise til Tyrkia og Nord-Irak i april 2013, og dels på tilgjengelig skriftlig informasjon.

På publiseringstidspunktet har borgerkrigen i Syria pågått i over to år. Krigshandlingene i landet har medført at offentlige kontorer med ansvar for folkeregistrene og kontorene som utsteder pass og andre identitetsdokumenter har sluttet å fungere i deler av landet. I tillegg til de formelle prosedyrene rundt søknad om identitetsdokumenter og pass og hvilke underlagsdokumenter som må fremlegges (del 2), beskriver derfor notatet også hvordan borgerkrigen har påvirket mulighetene til å skaffe til veie og fornye identitetsdokumenter og pass (del 3).

Situasjonen i Syria er uoversiktlig og under stadig endring. Fremstillingene som Landinfos informanter ga i forbindelse med informasjonsinnhentingsreisen i april 2013 kan derfor fort bli utdatert. Leseren bør derfor ta hensyn til at opplysningene som presenteres her representerer situasjonen i Syria på publiseringstidspunktet.

2. PASS OG IDENTITETSDOKUMENTER – FORMELLE PROSEDYRER

Dette kapittelet beskriver hvordan de vanligste offisielle syriske identitetsdokumentene er utformet, og hvilke søknadsprosedyrer man må gjennomgå for å få slike dokumenter utstedt eller fornyet. Mesteparten av informasjonen i dette kapittelet er hentet fra kilder som ble publisert før utbruddet av borgerkrigen i Syria. Informasjon om hvilke endringer borgerkrigen har ført med seg, presenteres i del 3.

2.1 Pass

Syriske pass utstedt før 2002 var grønne, inneholdt 52 sider og hadde foto limt inn. Gyldighetstiden var fem år, med mulighet for forlengelse to ganger. Den seneste utgaven av syriske pass kom i produksjon i november 2002. Disse passene er mørkeblå og inneholder 48 sider. Foto er innpreget sammen med øvrige personalia. Passet er gyldig i seks år. Det inneholder informasjon om innehaverens etternavn og fornavn, fars navn, mors navn, fødselsdato, fødested, kjønn, dato og sted for utstedelse, gyldighetstid, innehaverens nasjonalitetsnummer og innehaverens yrke.¹ Passene utstedes av *Avdeling for migrasjon og pass (Idarat al-hijra wal-jawazat)* som er underlagt Innenriksdepartementet (Landinfo 2011, s. 7; Migrationsverket 2012, s. 4).

For å få utstedt pass må følgende dokumentasjon legges ved søknaden (Landinfo 2011, s. 7; Migrationsverket 2012, s. 4):

¹ Passet inneholder et eget felt for passinnehaverens underskrift, men er gyldig selv om underskrift mangler (møte, Norges ambassade i Amman 2013).

- Ferdig utfylt og signert søknadsskjema²
- Kopi av ID-kort (for barn: utskrift fra folkeregisteret)
- Passfotografier
- Attest fra arbeidsgiver, og eventuelt fra fagforeningen hvor vedkommende er medlem (gjelder alle mellom 18 og 60 år)
- Samtykke fra vernepliktskontoret
- Samtykke fra verge, normalt far, til personer under 18 år

Ved søknader om fornyelse, må de samme dokumentene fremlegges som ved første gangs søknad, i tillegg til det gamle passet. Søknadene må innleveres av søkeren personlig.³ For barn under 18 år kan søknaden leveres av verge (Landinfo 2011, s. 8).

Inntil nylig har det også vært mulig å søke om pass ved syriske ambassader i utlandet. Krav til dokumentasjon er de samme som ved søknad innlevert i Syria.

Om man mister sitt pass, må følgende dokumentasjon fremlegges, i tillegg til det som kreves ved ordinære søknader (Landinfo 2012, s. 8; Syrias ambassade i Stockholm u.å.a):

- Politirapport som viser at passet er meldt mistet eller stjålet
- Skriftlig erklæring som forklarer hvordan passet kom bort

2.2 ID-KORT

Syriske ID-kort utstedes til alle syriske statsborgere over 16 år. Det er obligatorisk å bære ID-kort. De eldre kortene var laminerte i blå, grønn og rosa farge. Mellom 2003 og 2005 ble ID-kortene skiftet ut med et plastkort på størrelse med et bankkort. Disse er grønne og rosa med bilde til venstre og personalia til høyre og på baksiden.⁴ Kortene utsteds av Sivilstatusavdelingen (*Idarat al-ahwal al-madaniyya*) i Innenriksdepartementet, som også har ansvar for folkeregistrene. Folkeregistrene er desentraliserte, og det finnes flere registre i hver av Syrias 14 provinser. Søknad om ID-kort innleveres i utgangspunktet der hvor borgeren er folkeregistrert. I forbindelse med søknaden må søkeren avgi fingeravtrykk. Kortet har ubegrenset gyldighetstid, og erstattes kun ved tap eller skade. I forbindelse med søknad om ID-kort, må følgende dokumentasjon fremlegges (IRB 2007; Landinfo 2011, s. 7; Migrationsverket 2012, s. 5):

- Ferdig utfylt søknadsskjema
- Passfotografier

² Søknadsskjemaet skal, i tillegg til søkerens signatur, inneholde fingeravtrykk av venstre lillefinger. Fingeravtrykkene gjenfinnes ikke i selve passet, men lagres elektronisk i egne registre for kontrollformål (møte, Norges ambassade i Amman, juni 2013).

³ I dagens situasjon er det også mulig å søke via en stedfortreder (se del 3.4 og 3.5).

⁴ Palestinske flyktninger i Syria benytter samme type ID-kort som syriske statsborgere. Den eneste forskjellen er at det over bildet til venstre står at vedkommende er palestinsk flyktning. Palestinske flyktninger kan også få utstedt reisedokumenter etter samme regleverk og søknadsprosedyrer som for syriske statsborgere (Landinfo 2011, s. 7).

- Vergens (vanligvis fars) ID-kort og familiebok
- Politirapport (ved tap og søknad om fornyelse)

2.3 FØDELSATTESTER, EKTESKAPSATTESTER OG UTSKRIFT AV FOLKEREISTRERTE OPPLYSNINGER

Sivilstatusavdelingen administrerer folkeregistrene, og registrerer fødsler, ekteskap og dødsfall. Etter registrering av en fødsel, utstedes en egen fødselsattest. Sivilstatusavdelingen kan også utstede individuelle utskrifter over folkeregistrerte opplysninger eller utskrifter over alle medlemmer av en familie (U.S. Department of State u.å.).

Ekteskap skal registreres av egne sharia-domstoler.⁵ Disse domstolene har også myndighet til å innvilge skilsmisse. Shariadomstolene sender melding til Sivilstatusavdelingene om endret sivilstand, hvorpå dette oppdateres i folkeregistrene. Sivilstatusavdelingene kan også utstede egne ekteskapsattester og skilsmisseattester (Brørby & Hanson 2010; U.S. Department of State u.å.).

Tidligere måtte man oppsøke sivilstatusavdelingen på sitt hjemsted, det vil si stedet hvor man opprinnelig var registrert, for å registrere barnefødsler, dødsfall, ekteskap og skilsmisser. Siden juli 2011 har det blitt mulig å registrere slike hendelser og få utskrifter og attester fra en hvilken som helst sivilstatusavdeling, uten å måtte behøve å reise tilbake til sitt hjemsted. Dette har blitt mulig på grunn av digitaliseringen av folkeregistrerte opplysninger (U.S. Department of State u.å.).

2.4 MILITÆRBOK OG MILITÆRT ID-KORT

Militærtjeneste er i utgangspunktet obligatorisk for alle menn over 18 år. Ved innkalling til sesjon utstedes det en militærbok, som man også beholder etter at man er ferdig med førstegangstjenesten. Idet man påbegynner aktiv tjeneste, leveres militærboken og ordinært ID-kort inn i bytte mot et militært ID-kort. Når tjenestegjøringen avsluttes, leveres militært ID-kort inn og man får tilbake sitt ordinære ID-kort, samt militærboken. Militærboken inneholder data om all tjenestegjøring og eventuelle repetisjonsøvelser (Migrationsverket 2012, s. 8-9; U.S. Department of State u.å.).

3. PASS OG IDENTITETSDOKUMENTER – ENDRINGER SOM FØLGE AV BORGERKRIGEN I SYRIA

Borgerkrigen i Syria har ført til at offentlige etater med ansvar for folkeregistrene og utstedelser av identitetsdokumenter og pass ikke fungerer som normalt. Væpnede opposisjonsgrupper dominerer i deler av landet. I områder med kurdisk majoritetsbefolkning nordøst i landet, samt i Afrin-området i Aleppo-provinsen, har det

⁵ Alle muslimer, inkludert shiamuslimer og alawitter, er underlagt sharia-domstolenes jurisdiksjon med hensyn til ekteskap og skilsmisser. Druserne og de kristne har egne lover og domstoler for dette formålet. Det er ikke anledning til å inngå sivile ekteskap i Syria (Brørby & Hanson 2010).

kurdiske partiet PYD tatt kontrollen. I disse områdene har regjeringen kun kontroll over enkelte offentlige kontorer i byene Hassaka og Qamishli. Andre deler av det nordlige Syria domineres i stor grad av en rekke ulike væpnede militsgrupper. Dette gjelder særlig provinsene Dayr az-Zur, Raqqa, Aleppo og Idlib. I disse provinsene er regjeringshæren kun utplassert i sentrum av enkelte store byer og ved enkelte militærforlegninger og flyplasser utenfor. I Aleppo kontrollerer regjeringen de vestlige delene av byen. I Raqqa ble regjeringshæren fordrevet i mars 2013. Den væpnede opposisjonen opererer også i deler av Hama, Homs, Dara og områder rundt Damaskus. Regjeringen har kontroll over sentrum av Damaskus, kysten nord for Libanon og deler av provinsene Dara, Homs og Hama (Migrationsverket 2013, s. 4-5).

Grenseovergangene mot Tyrkia i nord og Irak i øst er også stort sett under opprørernes kontroll. Ifølge representanter for et FN-kontor i Tyrkia, en tyrkisk hjelpeorganisasjon og Syrian National Coalition's Assistance Coordination Unit (ACU), som Landinfo snakket med i Tyrkia i april 2013, hadde regjeringen i Damaskus på det tidspunktet kun kontroll med grenseovergangen Kassab i vest mellom provinsene Latakia i Syria og Hatay i Tyrkia. De øvrige grenseovergangene mot Tyrkia ble kontrollert av ulike syriske opposisjonsgrupper på syrisk side.⁶ Grenseovergangene mot Libanon og Jordan er fremdeles under sentralregjeringens kontroll (møter med FN-kontor i Tyrkia, tyrkisk hjelpeorganisasjon og Syrian National Coalition's Assistance Coordination Unit, april 2013).

3.1 REGJERINGSKONTROLLERTE OMRÅDER, VÅREN 2013

Provinsene Latakia og Tartus på kysten, området fra kysten ned til Damaskus via Homs og området videre sørover mot Jordan, var stort sett under regjeringens kontroll våren 2013, selv om det foregikk kamper enkelte steder. I disse områdene fungerte de fleste offentlige kontorer, og når de fungerer, er det mulig å registrere ekteskap, barnefødsler og dødsfall. Da vil det også være mulig å få ut utskrifter fra folkeregistrene og søke om ID-kort. For enkelte som oppholder seg i "omstridte" områder kan det dog være vanskelig å ta seg til sentrum av de større byene hvor slike kontorer er lokalisert, på grunn av krigshandlingene og de mange kontrollpostene langs veiene (møter med KNC, syrisk opposisjonsgruppe, og tyrkisk hjelpeorganisasjon, april 2013).

3.2 OMRÅDER UTENFOR REGJERINGENS KONTROLL, VÅREN 2013

Utenfor regjeringskontrollerte områder i Syria er situasjonen mer sammensatt. I Hassaka og Qamishli nordøst i Syria hvor PYD har tatt kontroll, men hvor regjeringen fremdeles har et visst nærvær, kan man fremdeles få utstedt offentlige dokumenter. Ifølge en rådgiver for presidenten i Kurdistan Region of Iraq (KRI) og en representant for et FN-kontor i Nord-Irak, kan man fremdeles få utstedt utskrifter av folkeregistrerte opplysninger og identitetsdokumenter i Qamishli og Hassaka hvor en del offentlige kontorer er operative og bemannet av offentlige ansatte som

⁶ På grenseovergangene kontrollert av opprørsgrupper fungerer ikke lenger de sentrale dataregistrene til migrasjonsmyndighetene som gjør det mulig å sjekke om reisende har utreiseforbud eller er ettersøkte (møte med tyrkisk hjelpeorganisasjon, april 2013).

fremdeles får utbetalt lønn. Det er imidlertid ikke mulig å få pass utstedt i Qamishli og Hassaka.

I øvrige områder av Syria som er utenfor regjeringens kontroll, og som kontrolleres av ulike væpnede opposisjonsgrupper, er situasjonen uoversiktlig. Flere av Landinfos informanter opplyste at offentlige kontorer har sluttet å fungere de fleste steder. Dermed er det ikke lenger mulig å få utstedt offentlige dokumenter eller identitetsdokumenter i disse områdene (møte med syrisk opposisjonsgruppe og KNC, april 2013). Representanter for en tyrisk hjelpeorganisasjon har opplyst at enkelte områder er i en slags nøytral mellomposisjon, og kontrolleres hverken av sentralregjeringen eller av opposisjonsgrupper. I disse områdene fungerer offentlige institusjoner til en viss grad. I områder som er mer entydig under opprørsgruppens kontroll, fungerer ingen offentlige kontorer. De som har behov for å fornye offentlige dokumenter kan i noen tilfeller likevel få ordnet dette via slektninger som befinner seg i regjeringskontrollerte områder, og kan få dokumenter utstedt på deres vegne. I slike tilfeller vil det normalt være nødvendig å betale bestikkelser til offentlige tjenestemenn for å få dokumenter utstedt. Denne fremgangsmåten benyttes imidlertid kun av et fåtall. De fleste som av en eller annen grunn mangler identitetsdokumenter, må klare seg uten. Det er for tiden mulig å reise inn i både Tyrkia og Irak uten pass eller andre former for identitetsdokumenter (møte med tyrkisk hjelpeorganisasjon, april 2013). De som klarer å skaffe seg identitetsdokumenter via stedfortreder i regjeringskontrollerte områder er for øvrig avhengige av å få dokumentene overbrakt via en eller annen form for kurer, da postvesenet ikke fungerer i Syria i dag (møte med diplomat ved en vestlig ambassade i Ankara, april 2013).

Ifølge en diplomat ved en vestlig ambassade i Ankara har statsansatte flere steder fortsatt å arbeide, til tross for at institusjonene de arbeider for har blitt overtatt av opposisjonsmilitser. Dette har eksempelvis skjedd i Raqqa og i Madinat al-Thawra ved Assad-demningen på Eufrat, og ulike steder i Idlib-provinsen, hvor lokale opposisjonsråd har overtatt driften av deler av den offentlige administrasjonen. En diplomat ved en annen vestlig ambassade i Ankara opplyste at det finnes visse opposisjonskontrollerte områder hvor offentlige dokumenter fremdeles utstedes. Det er imidlertid uklart hvilken myndighet disse kontorene opererer under. I den grad offentlige kontorer fremdeles fungerer, er disse overtatt av lokale råd tilknyttet opposisjonen og bemannet av offentlig ansatte som har fortsatt i sine jobber, til tross for at regjeringen ikke lenger har kontroll. I noen tilfeller mottar de fremdeles lønn fra Damaskus. I andre tilfeller arbeider de uten lønn.

3.3 DOKUMENTER UTSTEDT AV OPPOSISJONELLE GRUPPER

Enkelte opposisjonelle grupper har begynt å utstede egne identitetsdokumenter og ulike former for attester som ikke er offisielle. Nordøst i Syria utstedes det bekreftelser på ekteskap av den sivile administrasjonen som PYD har etablert. Dette gjøres formodentlig fordi enkelte har problemer med å registrere ekteskap på vanlig måte. Administrasjonen i PYD-kontrollerte områder utsteder også vandelsattester til statsansatte, som bekrefter at de ikke har begått kriminelle handlinger og at de har rett til å bo og arbeide på stedet (møte med FN-kontor i Nord-Irak, april 2013).

Blant de mange opposisjonsgrupperingene som kontrollerer nordlige deler av Syria er det også enkelte som utsteder egne uoffisielle ”identitetsbekreftelser”, fødselsattester og ekteskapsbekreftelser til personer som av ulike grunner mangler

slike identitetspapirer. Disse dokumentene er vanligvis A4-ark med brevhode, stempel, et pålimt passfotografi og en tekst som bekrefter vedkommendes identitet. Attestene er ikke ensartede, men har ulik utforming fra sted til sted (møter med diplomater ved to ulike vestlige ambassader i Ankara og tyrkisk hjelpeorganisasjon, april 2013).

3.3.1 Ambassader overtatt av opposisjonen

Den syriske ambassaden i Tripoli i Libya er overtatt av den syriske opposisjonsgruppen Syrian National Coalition. Denne ambassaden forlenger gyldighetstiden til syriske pass. Forlengelsene anerkjennes ikke av syriske myndigheter. Det finnes eksempler på at personer som har fått sine pass forlenget ved ambassaden i Tripoli, senere har fått passene konfiskert ved andre syriske ambassader som er under sentralmyndighetenes kontroll. I Qatar er det åpnet en ny ambassade som også er under kontroll av Syrian National Coalition. Alle andre ambassader var fremdeles under sentralmyndighetenes kontroll våren 2013 (møter med diplomat ved en vestlig ambassade i Ankara, diplomat ved et vestlig generalkonsulat i Istanbul og syrisk opposisjonsgruppe, april 2013). 15. juni 2013 erklærte Egypts president at landet ville kutte alle diplomatiske forbindelse til Syria og trekke tilbake sin chargé d'affaires fra Damaskus (Arab News 2013; Huffington Post 2013).

3.3.2 Stempling i pass ved grenseoverganger kontrollert av opposisjonen

Som nevnt er de fleste grenseovergangene mot Tyrkia og Irak overtatt av opposisjonelle grupper. Disse gruppene har opprettet egne ”grenseadministrasjoner” med grensevakter som kontrollerer reisende på syrisk side av grensen. Disse grensevaktene stempler passene til de som reiser inn og ut av Syria. Stemplene er laget av de lokale grenseadministrasjonene og kan skille seg fra offisielle syriske stempler. På grenseovergangen Bab as-Salam mot Tyrkia i Aleppo-provinsen benyttet eksempelvis et stempel hvor det står *al-Jumhuriyya al-Arabiyya as-Suriyya* (Den syriske arabiske republikken) og *Maktab siyasi* (Politisk kontor) (møter med diplomat ved et vestlig generalkonsulat i Istanbul, tyrkisk hjelpeorganisasjon og USAK, april 2013).⁷

3.4 SØKNAD OM PASS I SYRIA

En diplomat ved en vestlig ambassade i Ankara har opplyst at det fremdeles er mulig å få utstedt nytt pass enkelte steder i regimekontrollerte områder, eksempelvis i Damaskus. En diplomat ved en annen vestlig ambassade i Ankara har opplyst at en del syrere i Tyrkia har pass som var utstedt i Syria relativt nylig, i blant annet Idlib. Ifølge en representant for en syrisk opposisjonsgruppe blir syriske pass produsert i Frankrike. På grunn av EUs boikott rettet mot Syria har Frankrike sluttet å sende nye forsyninger av pass. Dermed har syriske myndigheters beholdning av nye passeksemplarer begynt å minske. Dette gjør at det nå kan være vanskelig å få utstedt nytt pass, selv i regjeringskontrollerte områder (møte med syrisk opposisjonsgruppe, april 2013). I henhold til informasjon på hjemmesidene til den syriske ambassaden i

⁷ Ifølge den tyriske forskningsstiftelsen International Strategic Research Organization (USAK 2013) blir de som har grensestempler fra opposisjonelle grupper i sine pass nektet innreise til Libanon.

Stockholm, kom nye bestemmelser fra det syriske innenriksdepartementet 9. mars 2013 som gjør det mulig å forlenge gyldighetstiden til utgåtte pass ved ambassaden med fire år (Syrias ambassade i Stockholm u.å.b). Syriske pass er i utgangspunktet kun gyldige i seks år. Bestemmelsen om forlengelse med fire år, kan tyde på at man er i ferd med å gå tomme for nye pass. Den syriske ambassaden i Amman har også begynt å forlenge gyldighetstiden til syriske pass med fire år (møte med Norges ambassade i Amman, juni 2013).

I Qamishli og Hassaka som kontrolleres av PYD, men hvor regimet fremdeles har en viss tilstedeværelse og hvor sivilstatusadministrasjonen til en viss grad fungerer, er det siden PYDs maktovertagelse ikke lenger mulig å få utstedt nytt pass (møte med rådgiver for presidenten i KRI, april 2013). I øvrige deler av Syria som er under opposisjonens kontroll er det heller ikke mulig å få utstedt pass (møte med syrisk opposisjonsgruppe, april 2013).

I henhold til opplysninger fra Norges ambassade i Amman basert på undersøkelser som de har foretatt, er det mulig å søke om pass via stedfortreder. Stedfortrederen må være en slektning. Vedkommende må få tilsendt den ferdig utfylte og signerte søknaden, i tillegg til en skriftlig fullmakt til å opptre på vegne av søkeren. Det finnes imidlertid også konkrete eksempler på at stedfortredere har kunnet få utstedt pass uten skriftlig fullmakt (møte med Norges ambassade i Amman, juni 2013). Flere av Landinfos samtalepartnere under informasjonsinnhentingsreisen til Tyrkia og Nord-Irak forklarte også at det var mulig å søke om pass via stedfortreder i regjeringskontrollerte deler av Syria. Det var imidlertid uklart hvorvidt alle har anledning til å benytte denne fremgangsmåten. Landinfos kilder mente at dette muligens kun fungerte for de som hadde de rette forbindelsene i statsapparatet og for de som betalte bestikkelser (møter med diplomat ved en vestlig ambassade i Ankara og tyrkisk hjelpeorganisasjon, april 2013).

3.5 SØKNAD OM PASS FRA UTLANDET

Søknad om pass via stedfortreder skal også være mulig fra utlandet (møter med diplomat ved en vestlig ambassade i Ankara, Norges ambassade i Amman og tyrkisk hjelpeorganisasjon, april og juni 2013). Den andre mulige fremgangsmåten er å søke via nærmeste syriske ambassade. Enkelte steder skal dette fremdeles være mulig, mens noen syriske ambassader tilsynelatende har sluttet å utstede pass. Ifølge flere av Landinfos informanter under informasjonsinnhentingsreisen til Tyrkia og Nord-Irak i april 2013, var Syrias ambassade i Ankara stengt. Det syriske konsulatet i Istanbul var åpent, men det var usikkert hvorvidt de fremdeles utstedte pass. En diplomat ved en vestlig ambassade i Ankara mente at konsulatet i Istanbul fremdeles utstedte pass, men kanskje ikke til alle. En tyrkisk hjelpeorganisasjon hadde opplysninger som tilsa at 20 000 syrere hadde søkt om pass ved konsulatet, men at man nå muligens hadde stoppet utstedelser av nye pass. En syrisk opposisjonsgruppe mente at det ikke lenger var mulig å få utstedt pass ved konsulatet i Istanbul. Enkelte syriske ambassader i utlandet, for eksempel i USA, utstedte fremdeles pass, men muligens kun til visse grupper (møter med diplomater ved to ulike vestlige ambassader i Ankara, syrisk hjelpeorganisasjon og USAK, april 2013). I Kurdistan Region of Iraq (KRI) er det ingen syrisk ambassade, og ingen mulighet for å få utstedt syrisk pass. De som eventuelt ønsker å få tak i et nytt syrisk pass, må reise til Syria for å ordne dette (møte med FN-kontor i Nord-Irak, april 2013). Ved den

syriske ambassaden i Amman var det mulig å søke om pass våren 2013 (møte med Norges ambassade i Amman, juni 2013).

4. STATSLØSE KURDERE

I Hassaka-provinsen nordøst i Syria ble deler av den kurdiske befolkningen fratatt sitt syriske statsborgerskap etter en ekstraordinær folketelling i 1967. I 2008 utgjorde gruppen av statsløse i provinsen anslagsvis over 300 000 personer, hvorav om lag halvparten var registrert i et eget folkeregister i Hassaka som utlendinger (*ajnabi* fl. *ajanib*), mens den andre halvparten var uregistrerte (*maktum* fl. *maktumin*) (Kurd Watch 2010; Landinfo 2011). I april 2011 utstedte presidenten et dekret som ga den delen av de statsløse som var registrert som utlendinger anledning til å søke om syrisk statsborgerskap. Ifølge representanter for Kurdish National Congress (KNC) har om lag 100 000 statsløse kurdere benyttet seg av denne muligheten og fått innvilget syrisk statsborgerskap. De mangler dog fremdeles en del rettigheter som andre syrere har, for eksempel retten til å stemme og retten til å stille som folkevalgt til parlamentet, da disse rettighetene krever minst ti års sammenhengende statsborgerskap. For å søke om statsborgerskap må man levere inn søknad personlig ved sivilstatuskontorene i Hassaka-provinsen. Det kan ikke søkes fra utlandet. I begynnelsen ble de som fikk innvilget statsborgerskap tvunget til å gjennomføre førstegangstjeneste. Dette førte til at mange valgte å la være å søke om statsborgerskap. I løpet av de siste månedene forut for april 2013 var det imidlertid ingen som hadde blitt innkalt til militærtjeneste i Hassaka (møte med KNC, april 2013).

Et FN-kontor i Nord-Irak har opplyst at de satt på informasjon som indikerte at det på tidspunktet for møtet med Landinfo ikke var mulig å søke om statsborgerskap, og at ingen hadde vært i stand til å oppgradere sin status fra utlending til statsborger de tre foregående månedene (møte med FN-kontor i Nord-Irak, april 2013).

Statsløse kurdere som har fått statsborgerskap, får utstedt ordinære syriske identitetskort, men ifølge representantene fra KNC finnes det et lite merke på disse identitetskortene som gir syriske myndigheter anledning til å se hvem som nylig har fått syrisk statsborgerskap (møte med KNC, april 2013). Landinfos øvrige samtalepartnere i Nord-Irak kjente ikke til de nevnte merkene på identitetskortene.

5. FALSKE DOKUMENTER OG EKE DOKUMENTER UTSTEDT PÅ FALSKE PREMISER ELLER MED GALE PERSONOPPLYSNINGER

Forut for det væpnede opprøret som startet i 2011, hadde Syria fungerende folkeregistre som omfattet alle statsborgere. Opplysningene i folkeregistrene, utskrifter av folkeregistrerte opplysninger og øvrige identitetsdokumenter utstedt av offentlige myndigheter i Syria var generelt pålitelige (U.S. Department of State u.å.).

For øvrig risikerte offentlige tjenestemenn betydelige straffereaksjoner dersom de bevisst endret folkeregistrerte opplysninger i strid med regelverket, eller utstedte dokumenter på gale premisser. Dette tilsier at omfanget av ekte dokumenter utstedt på gale premisser eller med uriktige personopplysninger har vært begrenset.

Det er mulig at kontrollrutinene har blitt svekket som følge av borgerkrigen. En diplomat ved en vestlig ambassade i Ankara forklarte at personer som arbeider innenfor Sivilstatusavdelingene i områder som er under opprørernes kontroll har fortsatt å utstede identitetsdokumenter enkelte steder. Noen steder har også opprørere tatt beslag i utstyr som benyttes til å utstede offentlige dokumenter. Det er uklart hvorvidt dokumenter som utstedes herfra alltid er utstedt med riktige opplysninger etter kontroll av registre og underlagsdokumenter.

Som nevnt i del 3.4 og 3.5 skal det nå være mulig å søke om pass via stedfortreder. I enkelte tilfeller har dette sågar vært mulig uten at stedfortrederen har hatt skriftlig fullmakt fra søkeren, selv om stedfortrederen alltid må ha et ferdig utfylt og signert søknadsskjema fra søkeren (møte med Norges ambassade i Amman, juni 2013). Også dette indikerer at kontrollrutinene rundt utstedelser av pass kan ha blitt svekket i forhold til tidligere.

Korrupsjon har vært og er svært utbredt i den syriske statsforvaltningen. Selv forut for opprøret i Syria var det helt vanlig å betale mindre pengesummer til offentlige tjenestemenn for å få bestemte tjenester utført, herunder utstedelser og fornyelser av offentlige dokumenter. Man betalte med andre ord bestikkelser for å få utført tjenester som man i utgangspunktet hadde krav på eller for å få fortgang i prosessene. Det betød imidlertid ikke at man nødvendigvis kunne kjøpe seg til dokumenter utstedt på gale premisser eller med uriktige personopplysninger. I dagens situasjon må det antagelig også betales bestikkelser for å få pass eller andre dokumenter utstedt, både ved personlig fremmøte og dersom man søker om pass via en stedfortreder i regjeringskontrollerte deler av Syria. Det ryktes også at ”prisene” har steget, det vil si at man må betale høyere summe i bestikkelser enn tidligere. Hvorvidt dette også åpner for at man kan skaffe pass på uriktig grunnlag eller med gale personopplysninger, er uvisst (møter med diplomat ved en vestlig ambassade i Ankara, Norges ambassade i Amman og tyrkisk hjelpeorganisasjon, april og juni 2013).

Landinfo har ingen konkret kunnskap om omfanget av falske pass eller andre offisielle syriske identitetsdokumenter.⁸

⁸ Ifølge det nordiske politisambandet i Istanbul og et FN-kontor i Tyrkia, reiste et betydelig antall syriske borgere illegalt inn i Europa med fly via Istanbul på ekte pass med falske viseringer, eller på falske pass med ekte eller falske viseringer. Den vanligste fremgangsmåten var imidlertid å benytte ekte svenske pass utstedt til en annen person enn den reisende. Kildene hadde ingen konkrete opplysninger om omfanget av falske syriske pass (møter med FN-kontor i Tyrkia og nordisk politisamband i Tyrkia, april 2013).

6. REFERANSER

Skriftlige kilder

- Arab News 2013 (2013, 16. juni). Egypt urges no-fly zone over Syria. *Arab News*. Tilgjengelig fra <http://www.arabnews.com/news/455109> [lastet ned 18. juni 2013]
- Brørby M. & Hanson A.C. (2010, mai). *Familielovgivning i Syria. Religiøse lovklider under et sekulært styre*. Damaskus: Norges ambassade i Damaskus.
[Kun tilgjengelig internt på Landdatabasen]
- Huffington Post (2013, 15. juni). Egypt cuts ties with Syria. Mohamed Mursi orders closing of Damascus embassy in Cairo, urges Hizbullah to stay out. *Huffington Post*. Tilgjengelig fra http://www.huffingtonpost.com/2013/06/15/egypt-cuts-ties-with-syri_n_3447517.html [lastet ned 18. juni 2013]
- IRB, dvs. Immigration and Refugee Board of Canada (2007, 25. april). *Syria: Procedures to obtain, renew and replace a national identity card*. Ottawa: IRB. Tilgjengelig fra <http://www.refworld.org/docid/469cd6993b3.html> [lastet ned 12. juni 2013]
- Kurd Watch (2010 mars). *Stateless Kurds in Syria. Illegal invaders or victims of a nationalistic policy?* Berlin: Kurd Watch. Tilgjengelig fra: http://www.kurdwatch.org/pdf/kurdwatch_staatenlose_en.pdf [lastet ned 11. juni 2013]
- Landinfo (2010, 14. oktober). *Syria: Statsløse kurdere – registreringsrutiner, ID dokumenter og rettigheter*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://landinfo.no/asset/1456/1/1456_1.pdf [lastet ned 11. juni 2013]
- Landinfo (2011, 20. mai). *De palestinske flyktningene i Syria: Registreringsrutiner og identitetsdokumenter*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://www.landinfo.no/asset/1630/1/1630_1.pdf [lastet ned 12. juni 2013]
- Migrationsverket (2012, 15. november). *Syrien: Identitetshandlingar och andra officiella dokument*. Norrköping: Migrationsverket. Tilgjengelig fra <http://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=28940> [lastet ned 12. juni 2013]
- Migrationsverket (2013, 30. mai). *Syrienkonflikten. Säkerhetsstyrkor, rebellgrupper & andra miliser*. Norrköping: Migrationsverket. Tilgjengelig fra <http://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=30431> [lastet ned 18. juni 2013]
- Syrias ambassade i Stockholm (u.å.a). *Al-wathaiq al-matluba lil-husul ala jawas safar badal an mafqud [Dokumenter påkrevd for å få nytt pass til erstatning for et tap]*. Stockholm: Syrias ambassade i Stockholm. Tilgjengelig fra www.syrianembassy.se/arabiska/Docs/p3.pdf [lastet ned 12. juni 2013]
- Syrias ambassade i Stockholm (u.å.b). *Ta'mim bi-khusus tamdid jawazat as-safar tarikh 9/3/2013 [Kunngjøring om forlengelse av pass datert 9/3/2013]*. Stockholm. Syrias ambassade i Stockholm. Tilgjengelig fra <http://www.syrianembassy.se/arabiska/Docs/pn.pdf> [lastet ned 11. juni 2013]
- U.S. Department of State (u.å.). *Syria reciprocity schedule*. Washington D.C.: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra http://travel.state.gov/visa/fees/fees_5455.html?cid=9712 [lastet ned 13. juni 2013]

Muntlige kilder

- Diplomater ved to ulike vestlige ambassader i Ankara. Møter i Ankara, 16. april 2013.
- Diplomat ved et vestlig generalkonsulat i Istanbul. Møte i Istanbul, 10. april 2013.

- FN-kontor i Tyrkia. Møte i Istanbul, 9. april 2013.
- FN-kontor i Nord-Irak. Møte i Erbil, 14. april 2013.
- KNC, dvs. Kurdish National Congress. Møte i Erbil, 13. april 2013.
- Nordisk politisamband i Tyrkia. Møte i Istanbul, 9. april 2013.
- Norges ambassade i Amman. Møte i Oslo, juni 2013.
- Rådgiver for presidenten i Kurdistan Region of Iraq (KRI). Møte i Erbil, 14. april 2013.
- Syrian National Coalition's Assistance Coordination Unit (ACU). Møte i Gaziantep, 12. april 2013.
- Syrisk opposisjonsgruppe. Møte i Istanbul, 8. april 2013.
- Tyrkisk hjelpeorganisasjon som organiserer humanitær bistand til syrere. Møte i Istanbul, 8. april 2013.
- USAK (International Strategic Research Organization). Møte i Ankara, 16. april 2013.